

Asia C-140/09

Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA vastaan Presidenza del Consiglio dei Ministri

(Tribunale di Genova
esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Valtiontuet – Julkisen palvelun velvoitteita täyttävälle meriliikenneyritykselle maksettu tuki – Kansallinen laki, jossa säädetään mahdollisuudesta myöntää ennakoita ennen sopimuksen hyväksymistä

Unionin tuomioistuimen tuomio (neljäs jaosto) 10.6.2010 I - 5246

Tuomion tiivistelmä

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Unionin tuomioistuimen toimivalta – Rajat – Valtiontuen ja yhteismarkkinoiden välisen yhteensopivuuden tutkiminen ei kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan*
(EY 88 ja EY 234 artikla)
2. *Valtiontuki – Käsite – Julkisen palvelun velvoitteita täyttävälle meriliikenneyritykselle sellaisen kansallisen lainsäädännön nojalla maksettu tuki, jossa säädetään mahdollisuudesta myöntää ennakoita ennen sopimuksen hyväksymistä*
(EY 87 artikla)

1. Unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua kansallisen toimenpiteen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa. Se ei myöskään voi lausua valtiontuen tai tukijärjestelmän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, koska tämän soveltuvuuden arviointi kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat. Unionin tuomioistuin ei myöskään ole toimivaltainen ratkaisemaan pääasiassa kyseessä olevaa asiaa tai soveltamaan kansallisiin toimenpiteisiin tai tilanteisiin niitä unionin säännöksiä, joita se tulkitsee, koska nämä kysymykset kuuluvat kansallisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.
2. Unionin oikeutta on tulkittava siten, että tuet, jotka maksetaan julkisen palvelun velvoitteita täyttävälle yritykselle sellaisen kansallisen lainsäädännön nojalla, jossa säädetään ennakkojen maksamisesta ennen sopimuksen hyväksymistä ja ilman, että ensin ilmoitettaisiin täsmälliset ja sitovat edellytykset, ovat valtiontukia, jos kyseiset tuet ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua, minkä tarkistaminen on kansallisen tuomioistuimen asia.

Unionin tuomioistuin on sen sijaan toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensopivuutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa. Valtiontukia koskevissa asioissa unionin tuomioistuin voi muun muassa esittää kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla kansallinen tuomioistuin voi ratkaista, onko tiettyä kansallista toimenpidettä pidettävä unionin oikeudessa tarkoitettuna valtiontukena.

Silloin kun valtion toimenpidettä on pidettävä korvauksena, joka on vastike tuensaajayritysten suorittamista sellaisista palveluista, jotka johtuvat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, ja kun kyseiset yritykset eivät todellisudessa saa taloudellista etua eikä kyseisellä toimenpiteellä näin ollen aseteta kyseisiä yrityksiä niiden kilpailijayrityksiä edullisempaan kilpailutilanteeseen, tällainen toimenpide ei tosin ole unionin oikeudessa tarkoitettua valtiontukena. Jotta tällaista korvausta ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa pidettäisi valtiontukena, tiettyjen edellytysten on kuitenkin täyttyttävä.

(ks. 22 ja 24 kohta)

Ensinnäkin korvauksen saaneen yrityksen tehtävänä on todellisuuksessa oltava

julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ja näiden velvoitteiden on oltava selvästi määriteltyjä. Toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on vahvistettava etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi, jotta vältettäisiin sellaisen taloudellisen edun sisältyminen korvaukseen, joka olisi omiaan suosimaan tuensaajajäritystä suhteessa sen kilpailijajärityksiin. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kaikkien niiden kustannusten tai kustannusten osien kattamiseksi, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä aiheutuu, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto. Neljänneksi korvaus on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittäväillä resursseilla varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

Tukea, joka ei täytä kaikkia näitä edellytyksiä, ei voida olla pitämättä unionin oikeudessa tarkoitettuna valtiontukena. Sillä, että se on maksettu ennakkona odotettaessa sellaisten sopimusten hyväksymistä, jotka on lisäksi tehty ja jotka ovat tulleet voimaan vasta useita vuosia myöhemmin, ei tältä osin ole merkitystä. Tällainen seikka ei nimittäin poista tuensaajajäritykselle annettua etua eikä niitä vaikutuksia, joita tällaisella edulla voi olla kilpailun kannalta, silloin kun kaikki edellä mainitut edellytykset eivät täyty.

Kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava, saattaako tämä tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaa ja vääristääkö tai uhkaako se vääristää kilpailua.

(ks. 35–40, 44, 45 ja 52 kohta sekä tuomiolauselma)